

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

105. An Regulares extra Chorum satisfaciant præcepto persolvendi Horas
Canonicas secundum Breviarium alterius Religionis? Et quid quoad
Communitatemmm in recitando Officium Romanum, vel alterius ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Canonicas ex more, & ritu ipsius Romanae Ecclesiae, iure vel consuetudine dicere, vel psallere debent, propositis penis per Canonicas sanctiones constitutis in eos, qui Diuinum officium quotidie non dixerint, ad dicendum & psallendum possunt in perpetuum horas ipsas diurnas, & nocturnas ex huius Romani Breuiarii praescripto, & ratione omnino teneri, neminemque ex iis, quibus hoc dicendum, psallendumque munus necessario impositum est, nisi hac sola formula satisfacere possent. Si ergo non satisfacit, mortaliter peccat. Ergo cum mutare officium ex vsu Romano in Alium sit peccatum mortale quoad eos, qui tenentur secundum ritum Romanum recitare, erit etiam mortale mutare Monasticum in Romanum quoad eos, qui tenentur secundum ritum Monasticum recitare, cum militet eadem ratio, atque adeo eadem iuris dispositio, *illeg. ad leg. Aquil. & l. Naua. §. fin. ff. nau. cauones. & l. Tit. ff. de iuris. Ita Pasqualigus.*

3. Verum ego contrariam sententiam olim tantum probabilem docui, & nunc iterum contra Pasqualigum doceo, & me citato tenet Caramuel in *Theol. Regul. disp. 109. numer. 1392.* & me citato Marcus Vidal in *Arca Theol. Moral. tit. de Hor. Canon. Inquis. 2. numer. 43.* qui citat Suarez, Sanchez, & Lessium, quibus adde etiam me citato Patrem Magistrum Lezanam in *summ. tom. 3. verb. Breuiarium numer. 3.* vbi sic ait? Quamuis quilibet Religiosus teneatur, etiam sub mortali, dicere Horas Canonicas iuxta Breuiarium pro suo Ordine approbatum; iuxta Romanum videlicet, illi qui eo vntur, & iuxta Benedictinum, Dominicanum, & Carmelitanum, horum Ordinum Religiosus, quod maxime tenet verum quoad Chorum, cum pro illo magis vigeat hoc praecceptum. Nihilominus, propter plures probabiliter credunt, praedicti Benedictini, Dominici, & Carmelitani, & quicumque alij extra Chorum recitantes, possunt vti Breuiario Romano, nisi in ipsorum Religionibus sit prohibitio de hoc. Ratio est, non solum quia cum Ecclesia Romana sit mater omnium Ecclesiarum, id est consummare se illi semper licitum videtur, sed etiam, quia Pius V. in Bulla, *Quod a nobis*, quae est 64. inter Constitutiones ipsius in 2. tom. Bullar. ordinauit, vt Breuiarium Romanum a se editum ab omnibus reciperetur, ab hoc onere excepti eos, qui a ducentis annis alij Breuiarij vtebantur, adiciens, quod si illud velint recipere, possunt vti illi vti in Choro, si ita Episcopi; & toti Capituli magis placuerit. Ex hoc enim denotatur, quod ad vtiendum illo extra Chorum non requiratur consensus Episcopi, vel Capituli; ac per consequens, quod possint illo vti priuatim extra Chorum. Ita ille, qui limitat hanc sententiam nisi sit circa hoc specialis prohibitio in Religione, vt est in sua Religione Carmelitana.

4. Idem etiam docet Pellizzarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. capite 8. sect. 1. numero 18.* Quia enim, an Regulares, qui non tenentur vti Romano Breuiario, possint eo vti extra Chorum, etiam sine consensu Superioris & Capituli, si in Choro vntur proprio Breuiario. Et respondet non vultim probabile, quod possint, stando praesice in Bulla Pij V. Et probatur, quia ex vna parte Pius V. in illa sua Bulla non adstringit habentes Breuiarium ante annos 200. receptum, ad vtiendum nouo Breuiario, sed solum permittit, vt non teneantur vti nouo Breuiario, darque facultatem, vt si velint vti nouo, id facere possint, etiam in Choro; modo ad id habeant consensum Episcopi, & vniuersi Capituli: ex alia parte talis consensus Episcopi, & Capituli requiritur solum ad seruandum Breuiarium nouum in Choro, non autem ad illud seruandum extra Chorum: & sic quando Pius V. loquens de vsu noui Breuiarij, dicit, vt id in Choro dicere, & psallere possint permittimus; subintelligenda videtur dictio, *Etiam* praemittenda ante verba illa, *in Choro*, ita vt legatur, vt id etiam in Choro dicere; &c. quomodo cum dicto, *Etiam*, sit ampliatiua, sensus erit omnibus Ecclesiasticis habentibus Breuiarium ante 200. annos receptum, tam saecularibus, quam Regularibus permitti vsu Breuiarij noui, non solum extra Chorum, sed etiam in Choro; dummodo quoad hoc posterius ad sit consensus Episcopi & Capituli, modo supra explicato.

5. Quae limitatio merito requiritur ad vtiendum nouo Breuiario in Choro, non autem ad vtiendum extra Chorum in priuata recitatione; cum vsus Breuiarij noui in publica recitatione facienda in Choro sit res longe maioris momenti, adeoque non nisi cum magna consideratione (qualis supponi potest, interueniente consensu Episcopi, & Capituli) induci debet. Et certe quod ante verba illa, *in Choro*, subintelligi debeat dictio, *Etiam*, inde constat, quod alioqui sequitur Breuiarium nouum de consensu Episcopi, & Capituli posse quidem adhiberi in Choro ab habentibus Breuiarium antiquum ante 200. annos receptum, non item extra Chorum: cum alioqui consensus sufficiens ad recitandum in Choro iuxta Breuiarium Romanum, a fortiori sufficere debeat ad recitandum extra Chorum, quod vtiq; patet esse absurdum. Videbitur autem hoc absurdum, si ante verba illa, *in Choro*, non subintelligamus dictionem, *Etiam*, quare ea omnino videtur subintelligenda stante doctrina Felini alios referentis in *cap. Significasti numero 10. & seqq. de foro compet.* quod theoria Iuris habet cessare argumentum a contrario sensu, cum ex eo sequitur absurdum, seu contrarium Iuris, quod euenit in praesenti casu. Hucvique Pellizzarius.

6. Vnde ex his patet responsio ad Declarationem Sacrae Congregationis, de qua etiam non constat authentice, nempe interpretandum esse ad mentem Pij V. de recitatione publica, & non priuata, quod probatur auctoritate Patris Lezanae, qui vbi supra fecit mentionem de dicta declaratione Sacrae Congregationis, quam adducit Pasqualigus; & tamen hoc non obstante tenuit tanquam probabiliter affirmatiuam sententiam. Ergo secundum Lezanam dicta Declaratio loquitur tantum de recitatione in Choro, & non priuata; nam alioquin Lezana docuisset contra id quod determinauit Sacra Congregatio.

RESOL. CV.

An Regulares extra Chorum satisfaciant praeccepto persoluendi Horas Canonicas secundum Breuiarium alterius Religionis.

Et quid quoad Communitatem in recitando Officium Romanum, vel alterius Communitatis, & Religionis. Ex. p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 8.

§. 1. P Vto probabiliter contra aliquos Regulares extra Chorum satisfacere praeccepto, si recitent iuxta Breuiarium Romanum, vt ego asserui in *part. 1. tractat. de Horis Canonicis Resol. 10. Li. Quae hic est cet etiam probabiliter contrarium asserat Lezana (supra Resol. 102. & in aliis eius prima in Q. Regular. tom. 1. capite decimo secundo, num. 18. Sed difficultas est, an hoc etiam procedat*

Sl 2 si

annor. Et si efficiatur iuxta Breviarium alterius Religionis, & affirmatiuam sententiam docet Ioannes Caramuel in *Regulam Dni Benedicti dist. 109. n. 1394*. vbi ita asserit: Religiones aliquot Breviariis vtuntur peculiaribus, que forma & rubricis plurimum differunt. Inquiritur, exempli gratia, An possit Carmelitanus vti Breviario Cisterciensis sine culpa.

2. Respondeo Carmelitano iniunctam esse lectionem Officij Canonici Carmelitani. Hoc præceptum respicit Officium Diuinum tanquam obiectum essentialitatis; Carmelitani, verò circumstantiam, vt modum appendicem. Ergo dicendum est illum satisfecisse quoad præcepti substantiam, non verò quoad modum, ac propterea non peccasse mortaliter sed venialiter. Ita Caramuel.

3. Sed in hoc habeo difficultatem, nam quando regulatis dicit officium iuxta Breviarium Romanum licet hoc facit secundum opinionem probabilem, quia vt asserit Bonacina *disputat. 1. question. 3. punct. 1. numero 5*, Trullench in *Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 7. dubio 14 numer. 3*, & alij, le conformat Ecclesie Romanæ, quæ est mater omnium Ecclesiarum; Sed hæc ratio non militat, quando verbi gratia Carmelitanus reliquit suum officium, & recitat cum officio Dominicanorum, Ergo.

4. Notandum est etiam hic obiter dictum Caramuelem *disputat. 99. art. 4. num. 1300*. docere omnibus & singulis Religionibus permillum Romanam Ecclesiam imitari, tum quia hoc melius est, quam ab illa differre, tum quia ipsam Summi Pontifices desiderarunt: vnde reor sublato scandalo, & reliquis inconuenientibus Communitatem qualemcumque sine particulari licentia posse vti Breviario Romano. Ita ille, qui postea docet etiam, cuiuscumque Religionis officium esse officium Diuinum, & si Augustiniana Communitas cantaret Cisterciense non peccaret mortaliter, sed venialiter, sed his videtur ob stare Bullæ Pontificiæ in Breviariis Monasticis appositæ, ex quibus sub grauissimis penis vnaquæque Religio debet suo vti Breviario. Asserit etiam Caramuel quòd Communitas quæ sine causa & licentia violat Rubricas legitimas, mutando non quidem Breviarium, sed officium diei, hoc est, legendo aliud officium sui Breviarij, peccat venialiter. Ratio est; quia satisfactio obligationi quoad substantiam, & deficit quoad modum. Sed quicquid sit de hoc, certum est quod quilibet Religiosus tenetur sub mortali dicere Horas Canonicas iuxta Breviarium pro sua Religione approbatum: vide *cap. de his, & cap. placuit dist. 11*. Et ita hanc sententiam contra Caramuelem docuit nouissimè doctus, & amicissimus P. Lezana in *summ. 99. Reg. tom. 1. cap. 12. num. 18*. vbi citat Sotum & Caiet. quod à fortiori procedit quoad communitatem.

Sup. hoc in Ref. præterita cursum in diuersis vers. §. 4. & 5.

Quo ad hoc supra in Ref. 90. cursum in §. Ergo adde. signantur infra lege doctrinæ Refol. 108. à medio vsque in finem.

RESOL. CVI.

An Regulares satisfaciant præcepto persoluendi Horas Canonicas, si recitent Officium alterius Religionis.

Et adducitur, quod in Clementina 2. de Celebratione Missarum conceditur Clericis secularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum, vt possint se conformare illis in modo recitandi Officium, & non teneantur aliud dicere. Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 8.

Sup. hoc supra ex doctrina Refol. 201. §. Sed tu, & ex Refol. §. 1. Negatiuè respondi, sed nouissimè nominatim contra me insurgit Caramuel in *Theol. fundamentali fundam. 53. n. 1112*. quia talis transgressio non est in substantia; Sed in modo.

2. Verum ego pace viri docti non recedo à sententia, quam docui, cum sit communis inter Theologos, & illam tenet P. Antonius Sotus Nauarrus, Angelus, Tabiena, Armilla, Toletus, Suarez, Sanchez, quos citat, & sequitur Baldellus in *Theol. moral. 2. lib. 3. disp. 94. num. 14*. vbi sic ait. Qui mutat formam & Breviarium ad quod tenetur, & cum sit Monachus verbi gratia Sancti Benedicti, aut Religiosus professus Sancti Francisci, recitat ex Breviario Sancti Dominici, grauitè peccat, quia mutatio in tota forma officij est valde grauis, & proxime attingit ipsam substantiam diuini officij.

3. Ex quo pater responso ad argumentum Caramuelis. Idem etiam docet Pericus de *Horis Can. cap. 6. dub. 1. num. 3*. Vbi ita asserit esse commune, & veram sententiam peccare mortaliter Regulares omisso Breviario sui Ordinis, si vtantur alio in recitatione priuati diuini officij.

4. Ratio est, quia in *cap. de iis dist. 12*. statutum est, vt vnus & idem sit plallendi modus in eadem Metropoli, & Prouincia, & contrarium facientes sex mensibus communionem priuantur, vnde Nauarrus *c. 19. de oratione n. 11*. ex hac graui pena colligit, hoc præceptum obligare sub peccato mortali, & id præcipitur in *cap. placuit eadem dist.* & quamuis in prædictis capitibus agatur de recitatione publicæ, tamen idem probatur de priuata; quia recitatio priuata subrogatur loco publicæ in his, qui choro non tenentur assistere, vel non possunt, aut de facto non assistunt, & ideo debent secundum eandem formam recitare; secundo, quia debent membra corpori conformari, vnde in Concilio Agathensi *capite 30*. de hoc officio dicitur, conuenit ordinem Ecclesie ab omnibus æqualiter custodiri, referunt *cap. comuni de consecrat. dist. 5*, & hac fere ratione vtitur Sanct. Thom. *quodlibeto 1. artic. 13*. vbi concludit, vtunque debere conformari eorum consuetudini cum quibus viuunt. M. Denique idem constat ex Clementina 2. de celebratione Missarum in qua conceditur Clericis secularibus, & Religiosis commensalibus Cardinalium, & Episcoporum vt possint se conformare illis in modo recitandi officium, & non teneantur aliud dicere, quæ dispensatio non fuisse necessaria, si prædicti commensales potuissent satisfacere præcepto Ecclesie recitatione alterius Breviarij, & quam sui Episcoporum vel Religionis, vt bene glossa *vbi verbo indulgentis* notat; absque illo priuilegio prius id non licuisset, & addit Nauarrus in *cap. 19. de oratione num. 116*. quamlibet causam non sufficere, cum oportuerit indulgere, & tamen supererat causa satis grauis, vt se familiaris conformaret Domino in recitando.

5. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos à Baldello, tenet etiam Valentia *tom. 3. dist. 7. question. 2. punct. 10*. Azorius *part. 5. lib. 10. c. 11. q. 1*. Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 12. sect. 6. dub. 1. n. 168*. Filliucius *tom. 2. ar. 22. cap. 7. q. 1. num. 220*.

6. Deinde Martinus de San Ioseph in *Mon. Confess. tom. 1. lib. 2. tract. 4. de oratione num. 19*. sic ait; *Anaque los Frayles Menores estan obligados à rezar el officio diuino por el Breviario Romano, pero como parece por el Compendio de nuestros priuilegios, verbo officium diuinum §. 4. les concedio Innocent. IV. que por razon del camino, ò de otra justa causa puedan rezar con otros, ò por si los Rec. del por el breuuario de otro rezo, y que con esto cumplan su obligacion, y este priuilegio no esta reuocado por Pio V.* Ita ille.

6. Ergo contra Caramuelem, Regularis recitans iuxta Breviarium alterius Religionis, non satisfactio suæ obligationi: nam alioquin ad quid proderet prædicta concessio Pij V. pro Minoribus: Vide etiam Lezanam